

הערה למאמרו של אל"מ י. שדמי

קודם לכל הריני רוצה לברך את אל"מ י. שדמי על יזמתו, בהעלאת נושא כה חיוני כמו "פיתוח המחשבה הצבאית". ראוי נושא זה שנקדיש לו מזמננו, לכן מצטער הגני משנה צער על כך, שנתגנבו למאמר נימות צורמות במעט. כך הוזכר, ובצדק רב, ביה"ס לפיקוד ולמטה כגורם בר-משקל בפיתוח המחשבה הצבאית בצה"ל; אך הוא תואר ע"י המחבר כאור לא-נכון, ותואר תיאור מ טעה. הערותיהם והשגותיהם המפורטות של אל"מ מ. פלד וסא"ל ה. בורובסקי פוטרות אותי מלהתייחס לכל מה שנאמר במאמר על ביה"ס — ומאפשרות לי להתעכב על קביעה חשובה אחת שקובע אל"מ שדמי בדיקתה של קביעה זו נראית לי כחיונית לא רק לפיתוח המחשבה הצבאית, אלא לפיתוח צה"ל בכלל וחבר-מפקדיו בפרט.

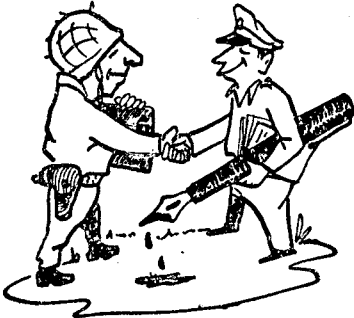
לא נראה לי כי ניתן לקבל את החלוקה ל"מפקד" ול"קצין מטה", כפי המתואר במאמר, כשהמדובר הוא בשדה המחשבה הצבאית, אם כי אל"מ שדמי ראה ש,לא תמיד תהא חלוקה זו זהה עם המינוי, וההצבה של כל פרט ופרט בפועל", הרי מת ברר בהמשך המאמר שהמחבר רואה בכל זאת כרוב המקרים זהות בין החלוקה לבין המינוי: "מכאן ניתן, איפוא, לומר שקציני מטה, דוקא משום שהגם העוזרים למפקד, אשר שומה עליהם להשלים את החסר בו (או אף לאזן את המצוי בו) עד כדי היותם בגדר תנאי חיוני — ממילא נקודת-השקפתם ולכן גם דרך מחשבתם מן ההכרח שתהיינה שונות בתכלית מאלו של המפקד".

לדעתי אין המציאות מצדיקה חלוקה כזו כל עוד מדובר בשדה המחשבה הצבאית. כי דבר מודע-כרבים הוא, שכל עוד מדובר בתורה, ברעיונות, הברקות וכיו"ב, הרי לאו דוקא קציני-המטה הם הגורם המעכב, המצנן וכיו"ב.

כשמדובר בשדה הפעולה הצבאית, הרי נכון הדבר שנמצא קצינים אשר הסה"כ של תכונותיהם הופכם למתאימים יותר לתפקידי מטה — ולמתאימים פחות לתפקידי פיקוד; וכן ל- היטך. אין ספק בכך שטיטוס-הקצין שיש לשאוף אליו, הוא אותו קצין המסוגל למלא הצלחה את שני סוגי התפקידים גם

יחד; וכן נראה לי שבעזרת חינוך ממושך ומכוון ניתן להגיע לידי כך. לכן גם תופעה זו, של חוסר מסוים של "דו-תכלי- תיות" אצל הקצינים, בולטת יותר בצבא צעיר, מאשר בצבא ותיק — שבו גידול חבר המפקדים וחינוכו היוו תהליך ממושך ויטודי ביותר. אם נחזור עתה אל צה"ל, הרי מקביעת ההנחה שבמציאות קיימת חלוקה כזו ועד לקביעה ש"מכאן ניתן, איפוא, לומר וגו'", רב הדרך. כי באמרו מלים אלה אין עוד המחבר מסתפק בתיאור המציאות, אלא קובע אפסיומה. אכסיומה זו, בעיני אשר ללא-ספק נודעת לו חשיבות רבה, באם תתקבל — הרי תצטרך להיות בחינת הנחיה לכל מי שעליו לחנוך קצינים לתפקידי פיקוד ומטה בצה"ל — ובכך רואה אני סכנה חמורה ביותר.

אפשר להודות בכך כי במציאות של צה"ל, כמו בכל צבא אחר ובכל חברה אנושית אחרת, ניתקל במקרים בהם נקודת- השקפתו של קצין-המטה שונה מזו של המפקד. אך האם עלינו לקדש מקרה זה ולהפכו לעיקרון, ולהכשיר לפיו? לא ולא!

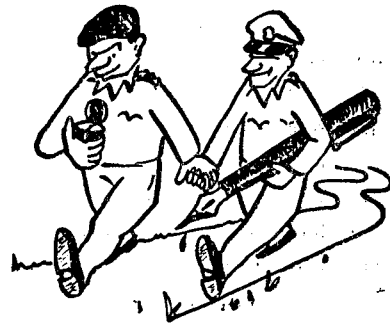

"נקודת השקפתם היא אחת"

נקודת-ההשקפה של קצין-המטה ושל המפקד היא זהה, וחיבת להיות זהה בכל מקרה. שניהם צועדים לפי אותו אוימוס; ביצוע המשימה והשגת המטרה, וזהו הקרקע המוצק בו תעגון מחשבת המפקד וקצין-המטה גם יחד. קצין-המטה יעשה כל מה שיש לאל-ידו כדי שהמפקד יגיע לכלל החלטה שתודא ביצוע המשימה בדרך הטובה ביותר. לאחר שהמפקד קיבל את החלטתו, יעשה קצין-המטה את הכל כדי שהתנאים בהם יגשו הגייסות אל ביצוע המשימה שהוטלה עליהם יהיו התנאים הטובים ביותר שאפשריים אותה-ישעה; ואילו המפקד ינצל את "מאגרי הדחף" שלו כדי לודא שהגייסות אמנם יבצעו את משימתם.

כך נראית לי מערכת הפעולות של המפקד וקצין-המטה כשנקודת-השקפתם היא אחת, והבסיס לפעולתם הוא אחד. לאור אחדות זו יש לחנוך את חבר המפקדים בצה"ל — ולאורה מכשיר ביה"ס לפיקוד ולמטה את תניכיו.

אלוף-משנה א. רבינוביץ

"שניהם צועדים לפי אותו האוימוס"